

در واگذاری ماشین‌سازی، «اهلیت» در اولویت باشد

کارگروه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان با محوریت « بررسی و ارائه راهکارهای عملیاتی جهت رفع موانع و چالش‌های موجود در مسیر واگذاری شرکت‌های مشمول فهرست واگذاری استان آذربایجان شرقی » با حضور معاون سازمان خصوصی‌سازی، مدیران دولتی و فعالان اقتصادی استان آذربایجان شرقی در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز، مهدی نوروزیان، عضو هیئت عامل و معاون سازمان خصوصی سازی در این جلسه با اشاره به برنامه این سازمان برای تعیین تکلیف شرکت ماشین سازی تبریز، گفت: واگذاری این شرکت به صورت جداگانه و تفکیک زمین و دارایی های آن مدنظر نیست، بلکه ماشین سازی در قالب یک بسته، به خریداری واگذار خواهد شد که نسبت به احیای شرکت و اجرای تعهدات تعیین شده متعهد باشد.

وی افزود: دارایی های یک شرکت سهامی معمولاً شامل نیروی انسانی، دارایی های ثابت، تأسیسات و تکنولوژی و برند آن است. ماشین سازی همچنان دارایی های ثابت قابل توجهی دارد و از نظر تکنولوژی نیز ظرفیت هایی دارد، هرچند بخشی از این فناوری مربوط به حدود ۴۰ سال گذشته است. این شرکت همچنین از برند شناخته شده ای برخوردار است که هرچند در سال های گذشته تضعیف شده، اما از بین نرفته است.

نوروزیان با بیان اینکه زمین ماشین سازی یکی از موضوعات مهم در فرآیند واگذاری است، ادامه داد: در موضوع واگذاری ماشین سازی تجربه تلخ گذشته نباید تکرار شود. بر همین اساس، تصمیم گرفته ایم این واگذاری را به صورت تعهدی انجام دهیم، هرچند واگذاری تعهدی کار ساده ای نیست و مخالفانی نیز دارد.

وی توضیح داد: بر همین اساس، برای احیای مجموعه سه فاز تعریف کرده ایم، فاز نخست، احیای اولیه ریخته گری، فاز دوم احیای کامل ریخته گری ماشین سازی و فاز سوم نیز نوسازی خود مجموعه ماشین سازی خواهد بود.

نوروزیان تأکید کرد: ماشین سازی را به این شرط واگذار می کنیم که خریدار نسبت به اجرای تعهدات تعیین شده متعهد باشد. قرار نیست زمین یا بخش های مختلف شرکت به صورت جداگانه فروخته شود، بلکه مجموعه در قالب یک بسته واگذار خواهد شد.

عضو هیئت عامل و معاون سازمان خصوصی سازی ادامه داد: خریدار باید متعهد شود در مدت زمانی که سازمان تعیین می کند، نسبت به احیای شرکت اقدام کند. تمرکز اصلی ما در مرحله فعلی بر احیای ریخته گری و سپس ماشین سازی است و در صورت امکان، این دو بخش در کنار یکدیگر احیا خواهند شد.

وی با اشاره به امتیازاتی که ممکن است برای خریدار در نظر گرفته شود، گفت: در واگذاری تعهدی، خریدار طبیعتاً امتیازاتی را مطالبه می کند و سازمان نیز در چارچوب ضوابط می تواند در برخی موارد با خریدار همراهی کند.

نوروزیان همچنین به اصلاح ساختار نیروی انسانی و مالی شرکت اشاره کرد و افزود: در راستای اصلاح ساختار شرکت، تعدادی از نیروها بازنشسته شده اند یا امکان ادامه فعالیت نداشتند و برای تعیین تکلیف آنها نیز منابعی اختصاص داده شده است.

معاون سازمان خصوصی سازی خاطرنشان کرد: حدود ۶۰ تا ۶۵ میلیارد تومان برای این بخش اختصاص داده شده و منابعی نیز از سازمان برنامه و بودجه دریافت و طی یکی دو هفته گذشته به شرکت تزریق شده است تا فرآیند تعیین تکلیف نیروها مطابق قانون و بدون حاشیه انجام شود.

وی درباره اصلاح ساختار مالی ماشین سازی نیز گفت: امکان اصلاح ساختار مالی شرکت وجود دارد و در صورت نیاز، موضوع افزایش سرمایه نیز قابل بررسی است، اما این اقدامات باید در چارچوب مقررات و منابع قابل تأمین انجام شود.

نوروزیان با اشاره به روند واگذاری ماشین سازی تبریز اظهار کرد: پس از اعلام فراخوان، پنج متقاضی برای خرید شرکت مراجعه کرده اند و فرآیند واگذاری در حال پیگیری است.

وی گفت: ارزش گذاری شرکت انجام شده و خریدار باید بپذیرد که در کنار خرید، اصلاحات مورد نظر و تعهدات تعیین شده را نیز انجام دهد. معیار اصلی ما در این واگذاری صرفاً فروش شرکت نیست، بلکه احیا و بازگشت ماشین سازی به چرخه فعالیت و تولید است.

خریدار ماشین سازی تبریز باید توان احیا و نوسازی مجموعه را داشته باشد

یونس اکبریپور پایدار، رئیس کمیسیون صنایع و انرژی اتاق بازرگانی تبریز با تأکید بر ضرورت واگذاری ماشین سازی تبریز به فرد یا مجموعه دارای اهلیت تخصصی و توان مالی، گفت: ممکن است یک متقاضی از نظر تخصص و اهلیت شرایط لازم را داشته باشد اما منابع مالی کافی برای نوسازی و احیای مجموعه را نداشته باشد، از این رو به دنبال شکل گیری تیمی متشکل از افراد دارای اهلیت و سرمایه کافی برای ورود به این واگذاری هستیم.

وی در خصوص روند واگذاری ماشین سازی تبریز اظهار کرد: در مذاکراتی که با مسئولان مربوطه داشته ایم، تأکید ما بر این بوده که واگذاری ماشین سازی باید به فرد یا مجموعه ای انجام شود که علاوه بر اهلیت لازم، توان مالی کافی برای سرمایه گذاری و نوسازی این مجموعه را نیز داشته باشد.

وی افزود: پیش از این نیز در خصوص نحوه تأمین منابع مالی و سهم خریدار و دولت در فرآیند نوسازی ماشین سازی مباحثی مطرح شده بود و اخیراً نیز سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران در این زمینه پیشنهادهایی ارائه کرده است.

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز با تأکید بر اینکه صرف فروش ماشین سازی نمی تواند هدف نهایی واگذاری باشد، گفت: ما در جلسات مختلف بر این موضوع تأکید کرده ایم که باید مطمئن شویم ماشین سازی به فرد یا مجموعه ای واگذار می شود که اهلیت لازم را داشته باشد و بتواند در کنار آن، سرمایه مورد نیاز برای احیا و توسعه شرکت را نیز تأمین کند.

وی خاطرنشان کرد: ممکن است فرد یا مجموعه ای از نظر تخصص و سابقه فعالیت، اهلیت لازم را داشته باشد اما منابع مالی کافی در اختیار نداشته باشد، بنابراین باید سازوکاری ایجاد شود که این دو ظرفیت در کنار یکدیگر قرار بگیرند.

پایدار از رایزنی در سطح استان برای شکل گیری چنین مجموعه ای خبر داد و گفت: در استان و با استانداری نیز صحبت هایی انجام شده و برخی از دوستان آمادگی خود را برای حضور در این فرآیند اعلام کرده اند. به دنبال این هستیم که تیمی شکل بگیرد که هم از اهلیت لازم برخوردار باشد و هم سرمایه کافی برای احیای ماشین سازی را در اختیار داشته باشد.

وی با اشاره به انجام برآوردهای کارشناسی درباره وضعیت ماشین سازی، افزود: برآوردهایی در حال انجام است و ما منتظر پیشنهاد مدیریت و نتایج بررسی های انجام شده هستیم تا بتوان بر اساس اطلاعات دقیق تر درباره نحوه ورود سرمایه گذار و آینده این مجموعه تصمیم گیری کرد.

در واگذاری ماشین سازی، «اهلیت» باید مقدم بر «پول» باشد

جعفر محرم پور، دبیر اتاق بازرگانی تبریز با انتقاد از تجربه های گذشته خصوصی سازی در کشور، تأکید کرد: در واگذاری ماشین سازی تبریز نباید صرفاً به توان مالی متقاضی توجه شود، بلکه اهلیت تخصصی، توان توسعه و برنامه سرمایه گذار باید در اولویت قرار گیرد تا تجربه های ناموفق گذشته تکرار نشود.

وی با اشاره به سابقه طولانی این شرکت در فهرست واگذاری ها اظهار کرد: ماشین سازی تبریز حدود دو دهه است که در فهرست واگذاری قرار دارد و در دهه ۹۰ نیز موضوع واگذاری این مجموعه به یک پرونده جدی تبدیل شد.

وی افزود: مهدی نوروزیان، عضو هیأت عامل سازمان خصوصی سازی، از افرادی است که به صورت مستقیم درگیر پروژه واگذاری ماشین سازی بوده و در کنار این مجموعه، سه مجموعه دیگر شامل فولاد آذربایجان، شرکت آب و فاضلاب و تولید نیروی برق حرارتی آذربایجان نیز در فهرست واگذاری های استان قرار دارند.

محرم پور با بیان اینکه موضوع خصوصی سازی در آذربایجان شرقی بیش از سایر موارد با ماشین سازی گره خورده است، ادامه داد: پیشنهاد من این است که موضوع را صرفاً به واگذاری ماشین سازی محدود نکنیم، بلکه نحوه واگذاری و آسیب شناسی خصوصی سازی در کشور را در شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی مطرح کنیم.

وی با اشاره به اختلاف نظرهای موجود درباره نحوه اجرای خصوصی سازی در کشور گفت: در سال های گذشته بارها درباره این موضوع بحث شده که در واگذاری بنگاه های صنعتی، آیا اولویت با کسی است که پول بیشتری دارد یا فردی که اهلیت و توان اداره و توسعه مجموعه را دارد. متأسفانه در برخی دوره ها، اهلیت در اولویت های آخر قرار گرفته است.

وی تأکید کرد: تجربه نشان داده است که اگر در واگذاری بنگاه های صنعتی صرفاً به منابع مالی متقاضی توجه شود، ممکن است خریدار به جای اینکه به دنبال فعالیت مولد و توسعه صنعتی باشد، به ارزش دارایی های شرکت، به ویژه زمین و املاک آن، توجه کند.

دبیر اتاق تبریز با اشاره به ظرفیت های ماشین سازی تبریز اظهار کرد: ماشین سازی یک بنگاه صنعتی دارای ظرفیت، بازار، دانش فنی و نیروی انسانی متخصص است. اگر بخواهیم از گذشته این مجموعه صحبت کنیم، ماشین سازی یکی از مجموعه های شاخص صنعتی استان و حتی کشور بوده و بسیاری از نسل های دوم و سوم قطعه سازان استان نیز به نوعی با این مجموعه ارتباط و آموزش داشته اند.

وی افزود: هدف اتاق بازرگانی این است که مجموعه هایی مانند ماشین سازی پیش از آنکه فرسودگی ساختاری موجب از بین رفتن ارزش آنها شود، به یک مالکیت و مدیریت مناسب برسند و خصوصی سازی در مورد آنها بر اساس قواعد صحیح انجام شود.

محرم پور با اشاره به تجربه پیگیری واگذاری ماشین سازی در سال های گذشته گفت: حدود هشت سال پیش نیز درگیر موضوع واگذاری ماشین سازی بودیم و وقتی وارد جزئیات شدیم، مشخص شد در چنین شرایطی معمولاً جذابیت دارایی های شرکت برای خریداران بیشتر از جذابیت خود بنگاه صنعتی و فعالیت مولد آن است.

دبیر اتاق بازرگانی تبریز با طرح چند پرسش درباره واگذاری ماشین سازی گفت: نخستین سؤال این است که دقیقاً چه چیزی قرار است واگذار شود؟ آیا سهام شرکت واگذار می

شود، یا دارایی ها، مجموعه عملیاتی، زمین و املاک نیز در این واگذاری قرار دارند؟ همچنین باید مشخص شود وضعیت دارایی های مولد و غیرمولد شرکت چگونه خواهد بود.

وی ادامه داد: بر اساس اطلاعات موجود، کارخانه ماشین سازی حدود ۴۶۱ هزار مترمربع زمین دارد و همین موضوع می تواند برای فردی که به دنبال خرید دارایی است، جذاب تر از سرمایه گذاری صنعتی باشد. بنابراین باید از ابتدا تکلیف دارایی های شرکت به صورت شفاف مشخص شود.

دبیر اتاق تبریز با تأکید بر ضرورت اصلاح ساختار شرکت پیش از واگذاری اظهار کرد: یکی از موضوعاتی که در وظایف سازمان خصوصی سازی کم رنگ است، این است که شرکت پیش از واگذاری تا چه اندازه باید اصلاح شود. دولت ممکن است بگوید اگر همه مشکلات را پیش از واگذاری حل کنم، هزینه آن چه خواهد شد؛ اما اگر شرکت بدون اصلاح ساختار واگذار شود، همان چرخه گذشته تکرار خواهد شد.

محرم پور افزود: به نظر می رسد راه میانه ای وجود دارد و حداقل در برخی حوزه ها باید اصلاحات پیش از واگذاری انجام شود. در ماشین سازی، نیروی انسانی، گلوگاه های فناوریانه، سرمایه در گردش و نحوه تفکیک دارایی ها از مهم ترین موضوعاتی است که باید تعیین تکلیف شود.

وی «اهلیت» را یکی از مهم ترین مطالبات بخش خصوصی در این واگذاری عنوان کرد و گفت: سؤال مهم این است که آیا در این واگذاری نیز مانند گذشته، اهلیت به عنوان یک معیار اصلی در نظر گرفته می شود یا خیر. مطالبه جدی اتاق این است که ابتدا اهلیت و سپس رقابت مورد توجه قرار گیرد.

محرم پور ادامه داد: ممکن است یک سرمایه گذار توان مالی داشته باشد، اما توان توسعه و اداره یک مجموعه صنعتی را نداشته باشد. بنابراین صرف داشتن سرمایه نمی تواند معیار مناسبی برای واگذاری بنگاهی مانند ماشین سازی باشد.

وی همچنین بر ضرورت بازنگری در شیوه انتقال مالکیت تأکید کرد و گفت: باید بررسی شود که آیا قرار است دوباره شرکت به صورت بلوکی واگذار شود و به تجربه های ناموفق گذشته برسیم یا اینکه می توان با استفاده از قواعد جدید، فرآیند انتقال را مرحله ای انجام داد.

محرم پور پیشنهاد کرد: ابتدا فراخوانی برای ابراز اهلیت متقاضیان منتشر شود، سپس سرمایه گذاران واجد شرایط وارد فرآیند شوند و انتقال مالکیت نیز به صورت مرحله ای و مشروط به اجرای تعهدات انجام شود.

دبیر اتاق بازرگانی تبریز با طرح این پرسش که در صورت عمل نکردن خریدار به تعهدات چه اتفاقی خواهد افتاد، گفت: باید از ابتدا سازوکار نظارت بر تعهدات خریدار مشخص باشد. ما تجربه هایی داشته ایم که خریدار در نهایت چیزی نبوده که انتظار می رفت؛ بنابراین قرارداد واگذاری باید ضمانت های اجرایی و سازوکار مشخصی برای پایش تعهدات داشته باشد.

وی تأکید کرد: هدف از خصوصی سازی نباید صرفاً انتقال مالکیت باشد، بلکه باید حفظ و توسعه ظرفیت صنعتی، اشتغال، دانش فنی و تولید مجموعه هایی مانند ماشین سازی مورد توجه قرار گیرد.

هشدار درباره تکرار تجربه واگذاری های گذشته در ماشین سازی تبریز

رحیم روایی، مدیرکل هماهنگی امور اقتصادی آذربایجان شرقی با تأکید بر ضرورت توجه به شرایط خاص اقتصادی کشور در فرآیند خصوصی سازی گفت: با توجه به تجربه واگذاری های گذشته و نگرانی از تکرار مشکلات، باید از ظرفیت و توانمندی بخش خصوصی استان در واگذاری و مدیریت ماشین سازی تبریز استفاده شود.

وی با اشاره به نگرانی بخش خصوصی و دولت استان نسبت به تصمیم گیری های متمرکز اظهار کرد: در کشوری که نظام تصمیم گیری متمرکز است، بسیاری از تصمیمات از لایه های مختلف عبور می کند و گاهی زمانی که پیامدهای یک تصمیم آشکار می شود، جمع کردن تبعات آن بسیار دشوار است.

وی افزود: بخش خصوصی و حتی بدنه دولتی استان تمایل دارند در تصمیم گیری هایی که مستقیماً با ظرفیت های اقتصادی و صنعتی استان ارتباط دارد، نقش داشته باشند، اما این موضوع در بسیاری از موارد محقق نمی شود.

روایی با اشاره به تجربه واگذاری های انجام شده در سال های اخیر گفت: سؤال اساسی این است که در دو سال گذشته چه تعداد بنگاه کوچک و متوسط به بخش خصوصی واگذار شده و وضعیت آنها امروز چگونه است. اگر قرار است ماشین سازی نیز واگذار شود، باید بررسی کنیم که تجربه واگذاری های قبلی چه نتایجی داشته و آیا می توان از آن تجربه ها برای این مجموعه استفاده کرد.

وی ادامه داد: سه راهکاری که درباره احیای ماشین سازی مطرح شده، باید برای استان نیز شفاف باشد و مجموعه های استانی در جریان فرآیند قرار بگیرند. همچنین باید مشخص شود که شیوه نظارت بر اجرای تعهدات خریدار چگونه خواهد بود.

وی با تأکید بر اهمیت نظرات کارشناسی در فرآیند خصوصی سازی گفت: در کنار تصمیم گیری، مرحله تصمیم سازی نیز اهمیت زیادی دارد و باید مسائل اقتصادی، کارشناسی و شرایط واقعی بنگاه پیش از اتخاذ تصمیم مورد توجه قرار گیرد.

هدف، بازگرداندن ماشین سازی به جایگاه واقعی خود در صنعت است

اصغر نورآیین، مدیرعامل ماشین سازی تبریز با اشاره به مشکلات این مجموعه، بازنشستگی نیروهای قدیمی، بدهی های انباشته و آثار جنگ اخیر بر فعالیت شرکت گفت: بخش قابل توجهی از نیروهایی که از سال ۱۳۸۳ در ماشین سازی استخدام شده اند، اکنون به سن بازنشستگی رسیده اند و این موضوع یکی از معضلات اصلی شرکت است که این مجموعه دیگر نیروی فنی و متخصص ندارد.

وی ادامه داد: در سال های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ مشکلات این شرکت را به حداقل رساندیم و توانستیم برای اولین بار به سودآوری برسانیم ولی با تغییر دولت و مدیریت، این مشکلات دوباره بروز و ظهور یافتند.

وی افزود: در سال ۱۴۰۴ نیز شرایط دشواری داشتیم و در نهایت با مسائل و مشکلات مختلفی مواجه شدیم که روند فعالیت شرکت را تحت تأثیر قرار داد.

نورآیین با اشاره به تأثیر شرایط جنگی بر فعالیت ماشین سازی اظهار کرد: در اسفند و فروردین ماه به دلیل شرایط جنگ، فعالیت شرکت با وقفه مواجه شد و عملاً امکان انجام کار به شکل معمول وجود نداشت، اما اکنون روند فعالیت در حال بازگشت به شرایط عادی است.

وی درباره برنامه های پیش بینی شده برای احیای ماشین سازی نیز گفت: برای احیای مجموعه چند مرحله تعریف شده که اجرای آن مورد موافقت قرار گرفته است و اکنون باید این مراحل عملیاتی شود.

نورآیین تأکید کرد: امیدواریم با اجرای این مدل و همراهی دولت و نمایندگان، ماشین سازی بتواند از شرایط فعلی عبور کرده و مجدداً به جایگاه واقعی خود در صنعت بازگردد.

گلوگاه های ماشین سازی شناسایی شود

حیدر فتح زاده، رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی آذربایجان شرقی نیز در این جلسه با تأکید بر ضرورت ساده سازی فرآیند تصمیم گیری درباره ماشین سازی تبریز، گفت: نباید با پیچیده کردن موضوع، از مسئله اصلی فاصله بگیریم، باید با استفاده از نظر مدیران سابق و کارشناسان، آسیب شناسی دقیقی از وضعیت این مجموعه انجام شود. وی با اشاره به تغییر شرایط ماشین سازی اظهار کرد: فناوری، بازار و مشتریان این مجموعه نسبت به گذشته تغییر کرده اند و نمی توان با نگاه تاریخی به ماشین سازی، برای آینده آن تصمیم گرفت.

فتح زاده افزود: باید ابتدا مسائل واقعی و گلوگاه های ماشین سازی شناسایی و سپس برای رفع آنها تصمیم گیری شود، چراکه ممکن است آدرس غلط به تصمیم گیران داده شود، در حالی که با حل چند مسئله اساسی، امکان بازگشت کارخانه به چرخه فعالیت وجود داشته باشد.

رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی آذربایجان شرقی همچنین بر استفاده از ظرفیت اتاق بازرگانی، بخش خصوصی، مدیران و صاحب نظران استان در فرآیند تعیین تکلیف ماشین سازی تأکید کرد و گفت: باید اجازه دهیم نظرات کارشناسی استان در این موضوع مورد استفاده قرار گیرد.

وی خاطرنشان کرد: مسئله ماشین سازی باید بر اساس داده های واقعی و وضعیت امروز شرکت بررسی شود، نه صرفاً بر مبنای سابقه و تصویری که از این مجموعه در گذشته وجود داشته است.